

*Плотніков О. В.,
кандидат юридичних наук,
старший юрист ГО «Десяте Квітня»*

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ПЕРЕДУМОВИ УКЛАДАННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО КОНКРЕТНІ ВИДИ ЗВИЧАЙНОЇ ЗБРОЇ 1980 РОКУ

Анотація. В статті розглядаються історико-правові. Передумови укладання Конвенції про конкретні види звичайної зброї 1980 року. Наголошується, що потреба в укладанні відповідного документу стала очевидною за результатами локальних конфліктів часів Холодної війни, а можливість для її укладання виникла завдяки згоді держав та міжнародних організацій щодо необхідності обмеження озброєнь з гуманітарних міркувань навіть в умовах протистояння великих держав. Зокрема, цьому сприяло застосування деяких видів зброї США у В'єтнамі, найбільш відомим прикладом чого є застосування напалму. Зазначається, що міждержавне обговорення застосованої у В'єтнамі зброї характеризувалося швидким розширенням сфери охоплення, так, що воно почало включати в себе також обговорення обмеження деяких видів осколкової зброї, флешет, мін.

Розглядаються зусилля Міжнародного комітету Червоного Хреста та окремих держав з обговорення можливостей з обмеження озброєнь. Простежується поступове розширення кола обмежень, яким пропонувалося піддавати конкретні види звичайної зброї. Виявляються підстави для такої заборони чи обмежень, що наводилися під час обговорень. Досліджуються обговорення міжурядових груп експертів під час міжнародних конференцій щодо зброї, що мали місце в Лугано та Люцерні в 1970-х роках. Особлива увага приділяється Люцернській конференції 1973 року. Розглядаються позиції окремих держав під час цієї Конференції. Досліджуються представлені ними аргументи на користь заборон, обмежень, або відсутності заборон та обмежень конкретних видів звичайної зброї. Простежується робота робочих груп Конференції, зокрема щодо запалювальних боєприпасів, мін, малокаліберних боєприпасів.

Досліджується діяльність Конференції Лугано. Досліджуються причини відмови від деяких пропозицій, розроблених в Люцерні. На прикладі протипіхотних мін демонструється перехід від підходу повної заборони до підходу врегулювання застосування деяких видів зброї. Досліджуються напрацьовані пропозиції щодо позицій, по яким було досягнуто згоди, та позицій, по яким не було досягнуто згоди. Виявляються причини відмови від обговорення пропозицій деяких держав щодо конкретних видів зброї, які зрештою не були розглянуті як такі, що можуть бути включені до Конвенції. Наголошується, що саме обговорення в Лугано, попре його обмеженість, призвело до напрацювання формату майбутньої Конвенції як парасолькового інструменту. Робиться висновок про ефективність досягнутого рішення та можливість його поширення на нові типи зброї, що можуть підлягати міжнародним заборонам чи обмеженням.

Ключові слова: обмеження озброєнь, конкретні види звичайної зброї, обмеження запалювальної зброї, обме-

ження мін, мін пасток та інших пристроїв, уламки, що не віднаходяться, засліплююча лазерна зброя.

Постановка проблеми. З 2014 року Україна знаходиться в стані міжнародного збройного конфлікту, викликаного агресією російської федерації. Незважаючи на численні порушення з боку агресора, Україна прагне до повного дотримання норм міжнародного гуманітарного права щодо ведення війни. Ці норми включають в себе положення щодо заборони чи обмеження застосування деяких видів зброї. Особливо актуальним це питання є в світлі двох тенденцій. По-перше, Україна ратифікувала Римський статут Міжнародного кримінального суду, який кваліфікує як воєнні злочини застосування деяких видів зброї, наприклад, отруйної зброї та експансивних куль, а також деякі тактики застосування зброї, такі як невибіркові напади. По-друге, спостерігається стрімке зростання застосування нових видів зброї, в тому числі таких, що керуються штучним інтелектом. В світлі цього критично важливим стає розуміння не тільки існуючих заборон, але й причин та напрямків розвитку паралельного озброєнь та міжнародного гуманітарного права, що призводять до появи тих чи інших міжнародно-правових заборон та обмежень. Одним з основних міжнародних договорів щодо заборон чи обмеження озброєнь є Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибірккову дію. Цей договір 1980 року став основою для подальшого розвитку обмежень озброєнь у вигляді протоколів до нього. Однак, і сама Конвенція 1980 року виникла не на порожньому місці. Її укладенню передувало, щонайменше, десятилітній переговорний процес. Розуміння суті Конвенції, а отже і передбачення подальшого її розвитку, зокрема шляхом укладання нових протоколів до неї, неможливі без усвідомлення процесу, що передувало її укладенню.

Стан дослідження. Питання, пов'язані з Конвенцією 1980 року, та зокрема з історією її формування практично не досліджені у вітчизняній літературі. В існуючих дослідженнях наявні окремі згадки без якого-небудь помітного аналізу. Зарубіжна література з даного питання також достатньо бідна. Серед авторів виділяються Е. Прокош та Ф. Кальсховен, обидва з яких виступали в якості експертів в підготовчому процесі 1980 року та описують, по суті, власний досвід. Окрім цих авторів, підґрунтям для проведення цієї розвідки стали первинні документи, такі як протоколи та звіти за результатами міжнародних заходів, що призвели до формування та укладання Конвенції 1980 року.

Метою дослідження є встановлення історико-правових передумов формування міжнародно-правового режиму Кон-

венції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію.

Виклад основного матеріалу. Друга Світова Війна характеризувалася незчисленними порушеннями міжнародного гуманітарного права та невимовними стражданнями її жертв. Тож недивно, що вона стала поштовхом для розвитку МГП, що підтверджується ухваленням за її наслідками чотирьох Женевських конвенцій про захист жертв війни, які досі складають основу корпусу права, відомого як право Женеві [1, с. 70]. Однак, незважаючи на те, що під час світового конфлікту застосовувалися практично всі уявні види зброї, війна не призвела до негайного обмеження цих видів зброї засобами міжнародного права. Знадобилося ще кілька десятиліть, аби міжнародне гуманітарне право повернулося до обмеження зброї, започаткованого в Гаазі.

Нове, третє покоління обмеження озброєнь, про початок формування якого можна говорити в 1970-х роках, відзначалося двома основними характеристиками. По-перше, відбулося остаточне розділення двох напрямків: обмеження гонки озброєнь шляхом скорочення арсеналів держав та обмеження чи заборони конкретних видів зброї через порушення ними принципів міжнародного гуманітарного права. Перший напрямок вилився в ряд договорів про нерозповсюдження та скорочення озброєнь (в першу чергу – ядерних [наприклад, 2, 3]), що, однак, не входять до предмету нашої роботи. Другий напрямок стосувався як обмеження зброї масового ураження (що буде розглянуто в наступному розділі цієї роботи), так і обмеження звичайних (конвенційних) озброєнь.

Хоча творці ООН і задекларували бажання «позбавити прийдешні покоління нещастя війни, яка двічі в нашому житті принесла людству невимовне горе» [4, преамбула], війна, як засіб вирішення міжнародних суперечок, нікуди не зникла. Ядерне стримування зробило неможливою війну між великими державами, однак під час Холодної війни відбувалися численні локальні збройні конфлікти, що за рівнем жорстокості подекуди не поступалися Другій Світовій [див., наприклад: 5]. Усвідомлення того, що навіть в умовах ядерного протистояння великих держав «малі» неядерні збройні конфлікти залишаються частиною міжнародної реальності створило умови для подальшого розвитку заборон та обмежень звичайних озброєнь.

Найбільш відомим (хоча не найбільш масштабним за кількістю жертв) збройним конфліктом часів Холодної війни стала війна США у В'єтнамі. Цьому сприяло широко висвітлюване в пресі використання США певних видів зброї, зокрема мінної, запалювальної та касетної [6]. Застосування нових типів зброї, що могла розглядатися як нелюдська, та громадський тиск у сукупності поставили перед світовою спільною питання про необхідність та можливість обмеження чи заборони відповідних видів зброї. Так, вже в 1967 році в меморандумі Міжнародного комітету Червоного Хреста, що був спрямований до урядів світу, було поставлене питання про те, чи не слід розглядати напад як зброю, що приносить непотрібні страждання [7, с. 78–79].

Доповідь скликаної Генеральним Секретарем групи урядових експертів констатувала, що «запалювальна зброя, особливо напад, вже є предметом широко поширеної огиди та занепокоєння» та робився висновок про необхідність «напрацювання заходів щодо заборони використання, виробництва, розробки

та накопичення напалму та іншої запалювальної зброї» [8]. В листопаді 1972 року Генеральна Асамблея схвалила резолюцію в якій висловила підтримку доповіді та заявила, що «запалювальна зброя завжди становила категорію зброї, на яку дивилися з жахом» [9].

Значний вплив на розвиток відповідних правових норм мали позиції окремих держав. Так, під час Конференції 1971 року Мексика, Нідерланди, Об'єднана Арабська Республіка, Швейцарія, та Швеція представили Проєкт інструменту щодо захисту цивільного населення від небезпек, які несуть бойові дії. В окремих його статтях пропонувалася заборона трьох типів зброї:

- Бомб з напалмом та запалювальної зброї «для використання в обставинах, де вони можуть вплинути на цивільне населення» як таких, що призначені для спричинення непотрібних страждань;
- Бомб, що «фрагментуються на велику кількість малокаліберних частин чи випускають велику кількість малокаліберних уражаючих елементів як призначених для спричинення непотрібних страждань;
- Зброї відкладеної дії, «небезпечні та віроломні ефекти якої мають імовірність бути невибірковими та спричинити страждання цивільного населення» [6].

З урахуванням цих напрацювань та у відповідь на формальну пропозицію з боку 19 країн, МКЧХ скликав групу експертів в галузях військової справи, права та медицини для дослідження звичайних озброєнь, що могли спричинити непотрібні страждання або мати невибіркову дію [7, с. 79]. Перша доповідь цієї групи, що була представлена в 1973 році, містила глави, які стосуються малокаліберних куль, вибухової та осколкової зброї (в тому числі, касетних боєприпасів, флешет, боєприпасів об'ємного вибуху), зброї відкладеної дії, запалювальної зброї, а також можливих майбутніх типів зброї (в тому числі, лазерів). В доповідь увійшли характеристики зброї та військові вимоги щодо них, та опис їхнього медичного впливу [10, с. 71].

Одночасно з цим, Швеція скликала власну міжвідомчу групу експертів в галузі військової справи, права та медицини, які підготували доповідь щодо технічних характеристик різних видів звичайної зброї та перспектив її заборони [11]. В лютому 1974 року Швеція та шість інших країн представили дослідження з проєктами текстів можливих заборон п'яти типів зброї:

- запалювальної зброї;
- касетних бомб;
- мін;
- малокаліберних боєприпасів;
- флешет [12].

Порівняно з пропозиціями 1971 року, можна виділити декілька важливих змін. Так, заборона запалювальної зброї більше не обмежувалася використанням виключно проти цивільного населення. Запропонована заборона прямо включала вогнемети, але виключила піротехнічні боєприпаси та протиповітряні і протитанкові снаряди. Заборона протипіхотних осколкових бомб тепер прямо стосувалася касетних боєголовок. Заборона зброї відкладеної дії тепер стосувалася конкретно протипіхотних мін, що скидаються з літаків. Були запропоновані нові правила щодо малокаліберних боєприпасів та флешетів. Крім того, пропозиції 1971 року були представ-

лені як проект статей, що повинні були бути укладені в рамках одного інструменту, а в 1974 році вони почали розглядатися як окремі правила, що могли бути введені окремими протоколами.

В дослідженні наводилися підстави для заборони цих видів зброї. Так, запалювальна зброя розглядалася як така, що спричиняє непотрібні страждання (через тяжкість опіків) та має невивіркову дію (через ймовірність поширення пожеж). Протипіхотні касетні боєприпаси розглядалися як такі, що мають невивіркову дію та спричиняють непотрібні страждання через ризик численних поранень. Встановлення протипіхотних мін з літаків у великих кількостях могло призвести до невивіркового ураження як комбатантів, так і цивільних осіб. Боєприпаси стрілецької зброї з високою початковою швидкістю мали тенденцію деформуватися при потраплянні в людське тіло, призводячи до наслідків, подібних до тих, що викликає використання куль дум-дум. Флешети розглядалися як такі, що здатні спричинити численні болісні поранення та ускладнення при лікуванні.

Міжнародна конференція Червоного Хреста в листопаді 1973 року ухвалила резолюцію, в якій запросила МКЧХ скликати конференцію урядових експертів для дослідження питання звичайної зброї, що може вважатися такою, що завдає непотрібних страждань або має невивіркову дію [7, с. 84]. Нею стала Люцернська конференція, яка розпочала свою роботу в жовтні 1974 року, та участь в якій взяли урядові експерти 49 держав. Прикметно, що Конференцію, та в цілому дослідження ООН та МКЧХ бойкотували США, однак вони прислали делегацію для участі в Люцернській конференції, що складалася з офіцерів, фахівця зі зброї, двох військових медиків та фахівця з міжнародних відносин. До роботи Конференції доєдналися СРСР, Північний В'єтнам та ряд держав з числа руху неприєднання. Порядок денний був вибудований відповідно до основних класів озброєнь, як вони були описані в доповіді МКЧХ 1973 року [див.: 13].

Як згадує Е. Прокош, що був експертом під час Конференції, значною мірою вона виявилася присвяченою позиції США, які представили ряд аргументів на виправдання видів зброї, які були винесені на обговорення. Наприклад, вони послали комп'ютерну симуляцію, відповідно до якої численні поранення, що спричиняють осколки сучасних касетних боєприпасів, є менш серйозними, ніж поранення, що спричиняють осколки старих снарядів. Також делегація США надала дослідження щодо ступеню шкоди здоров'ю американських військовослужбовців, що були поранені у В'єтнамі дружнім вогнем, з якого випливало, що дія напалму була перебільшеною. Багато учасників Конференції знаходили ці свідчення переконливими [6].

Створена в рамках Конференції робоча група розробила класифікацію запалювальних боєприпасів. Що стосується мін, були подані пропозиції щодо позначення мінних полів та положення про механізми самознищення. Відбулася дискусія відносно убийної сили малокаліберних боєприпасів та методів її оцінки. Експерти погодилися щодо необхідності подальших досліджень для того, аби дійти більш ясних висновків [14]. Підбиваючи підсумок, представник МКЧХ зазначив, що «ця сесія зробила внесок в збільшення знань та розуміння предмета... Інша конференція урядових експертів могла б бути скликана під егідою МКЧХ...МКЧХ готовий скликати та організувати іншу конференцію урядових експертів на тих самих умовах, що й зустріч в Люцерні» [14].

Друга Конференція урядових експертів щодо конвенційної зброї відбулася в Лугано в січні 1976 року за участі представників 43 держав. На ній знову розглядалася пропозиція 7 держав, тепер підтримана 13 державами та видозмінена версія пропозиції щодо запалювальної зброї, яку підтримала 21 держава. Деякі держави виступили в підтримку пропозиції по заборону протипіхотних касетних боєприпасів, однак не змогли навести нових даних чи аргументів. Пропозиція про заборону флешет не отримала помітної підтримки. За відсутності такої підтримки, ці дві пропозиції так і не стали предметом широкої дискусії [14].

Так само як і в Люцерні, найбільший інтерес учасників викликали міни, малокаліберні боєприпаси, та запалювальна зброя. Що стосується мін, делегація Сполученого Королівства, підтримана делегаціями Франції та Нідерландів, представила пропозицію про реєстрацію мінних полів, використання дистанційного мінування та заборони віроломних та таких, що наносять особливо сильні поранення, мін-пасток [14].

Робоча група, що була створена під час Конференції, висловила чимало ідей та пропозицій щодо покращення запропонованих формулювань. Напрацьовані пропозиції були ширшими ніж ті, що обговорювалися в пропозиції семи держав в 1974 році, та покривали всі типи мін (а не лише протипіхотні міни), в тому числі, засоби дистанційного мінування (а не лише такі, що встановлюються з літаків), але навіть держави, що підтримували початкові пропозиції, заперечували проти повної заборони доставки протипіхотних мін літаками, і з цього приводу так і не було досягнуто згоди [14].

Що стосується малокаліберних боєприпасів, Швеція представила результати попереднього дослідження, що дозволило провести глибоку дискусію. Хоча консенсус так і не був досягнутий, учасники Конференції зробили заяву про існування «загальної згоди що існують загальні принципи проектування, які створювали для виробників малокаліберних боєприпасів широкий вибір ступню серйозності ран, які імовірно можуть бути нанесені боєприпасом» [14].

Мексика та Швейцарія внесли пропозицію про заборону «зброї, що створює осколки, які в людському тілі не можуть бути виявлені звичайними медичними методами». Ця пропозиція отримала широку підтримку та була включена в підсумкову стенограму Конференції. Пропозиції щодо заборони боєприпасів об'ємного вибуху, боєприпасів з затримкою вибуху та боєприпасів, що створюють осколки з зубринами, навпаки не були прийняті [14].

Що стосується запалювальної зброї, делегація США представила нове дослідження щодо ефективності напалму порівняно з фугасними боєприпасами для забезпечення повітряної підтримки, а Канада – дослідження щодо застосування напалму проти захищених та незахищених людей та тварин. Прикметним моментом стало представлення пропозиції Нідерландів щодо широкомасштабного використання запалювальної зброї та напалму, що було, як це не дивно, підтримане США. Зокрема, Нідерланди пропонували заборону повітряних нападів із застосуванням напалму чи інших запалювальних боєприпасів проти «будь-якої конкретної військової цілі», що розташована «в будь-якому місті, селі, чи іншому місці, що містить скупчення цивільних осіб», «якщо тільки ця ціль не розташована в зоні, в якій відбувається бойове зіткнення між сухопутними силами, або таке зіткнення є неминучим» [14]. Відповідно, більшість

типів запальновальних боєприпасів залишалися б неохопленими заборону. Однак, їхнє значення полягало в тому, що США нарешті проявили готовність прийняти певні заборони.

Ще один важливий успіх Луганської конференції полягав в узгодженні форми, яку може прийняти заборона. Варто згадати, що ще в 1971 році Швеція, за підтримки інших держав представила пропозицію щодо норм у вигляді статей можливого міжнародного документу щодо захисту цивільних осіб в збройному конфлікті. Однак в Лугано були висловлені пропозиції щодо розробки окремих інструментів для кожного конкретного типу зброї, що могли бути згруповані в рамках «парасолькового» інструменту, створюючи документи, що були б незалежними від будь-якої іншої міжнародної угоди так, аби різні держави могли приєднатися до різних його компонентів [14]. Тут проглядаються обриси майбутньої Конвенції про конкретні види звичайної зброї як міжнародного договору, що стане незалежним від Додаткових протоколів до Женевських конвенцій та полягатиме в створенні парасолькового документу з декількома додатковими протоколами щодо певних видів зброї.

Висновки. Укладення Конвенції про конкретні види звичайної зброї було результатом спільних зусиль держав, спрямованих на обмеження звичайної зброї, та підтриманих міжнародними міжурядовими та неурядовими організаціями. Процес, що призвів до укладення Конвенції, включав декілька стадій обговорень, в ході яких дискусія просунулася від узгодження необхідності укладання договору до дискусії щодо його конкретних форматів. Обраний формат зумовлювався прагненням учасників створити документ, що охоплював би не тільки існуючі озброєння, а ті, що могли б виникнути в майбутньому.

Література:

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право: Навчально-методичний посібник / за ред. Т.Р. Короткого. Київ-Одеса: Фенкіс, 2021. 268 с.
2. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 01.07. 1968. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text (дата звернення: 02.11.2024).
3. Treaty on the Limitation of Anti-Ballistic Missile Systems, 1972. URL: <https://2009-2017.state.gov/t/avc/trty/101888.htm> (дата звернення: 02.11.2024).
4. Статут Організації Об'єднаних Націй, 1945. Преамбула. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unic/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення: 02.11.2024).
5. Mansour C. The British Movement against the Vietnam War: An Example of Transnational Solidarity? *Revue des civilisations anglophone, ibérique et ibéro-américaine*. 2017. No 5. P. 26–41.
6. Prokosch E. The Development of the Convention on Conventional Weapons 1971-2003. 2021. URL: https://article36.org/wp-content/uploads/2021/12/The-Development-of-the-CCW.pdf?mc_phishing_protection_id=28048-c7anv7f0s0v91iu3cerg (дата звернення: 02.11.2024).
7. Kalshoven F. The Conference of Government Experts on the Use of Certain conventional Weapons, Lucerne, 24 September-18 October 1974. *Netherlands Yearbook of International Law*. 1975. Vol. 6. P. 77–102.
8. Napalm and Other Incendiary Weapons and All Aspects of their Possible Use: Report of the Secretary-General, UN document A/8803 (1972). URL: <https://digitallibrary.un.org/record/1290632?v=pdf> (дата звернення: 02.11.2024).
9. UNGA Resolution 2932 A (XXVII), 29 November 1972. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/644183?v=pdf> (дата звернення: 02.11.2024).

10. Weapons that may Cause Unnecessary Suffering or have Indiscriminate Effects: Work of the Experts, Geneva, ICRC, 1973. URL: <https://maint.loc.gov/law/mlr/pdf/RC-Weapons.pdf> (дата звернення: 03.11.2024).
11. Royal Ministry of Foreign Affairs. Conventional Weapons, Their Deployment and Effects from a Humanitarian Aspect: Recommendations for the Modernization of International Law, 1973. 182 p.
12. The Seven Countries Proposal, 1974. URL: https://article36.org/wp-content/uploads/2021/12/The-Development-of-the-CCW.pdf?mc_phishing_protection_id=28048-c7anv7f0s0v91iu3cerg (дата звернення: 03.11.2024).
13. Conference of Government Experts on the Use of Certain Conventional Weapons (Lucerne, 24.09-18.10.1974) Report. Geneva, 1975. URL: <https://tile.loc.gov/storage-services/service/ll/llmlp/RC-conf-experts-1974/RC-conf-experts-1974.pdf> (дата звернення: 03.11.2024).
14. Conference of Government Experts on the Use of Certain Conventional Weapons (Second Session – Lugano, 28.1 – 26.2.1976), Report, Geneva, ICRC, 1976. URL: <https://www.loc.gov/item/2011525349> (дата звернення: 03.11.2024).

Plotnikov O. Historical and legal prerequisites for the conclusion of the Convention on certain types of conventional weapons of 1980

Summary. The article deals with historical and legal issues. Prerequisites for the conclusion of the 1980 Convention on Specific Types of Conventional Weapons. It is emphasized that the need to conclude a relevant document became obvious as a result of local conflicts during the Cold War, and the possibility for its conclusion arose due to the agreement of states and international organizations on the need to limit arms for humanitarian reasons, even in conditions of confrontation between great powers. In particular, this was facilitated by the use of some types of US weapons in Vietnam, the most famous example of which is the use of napalm. It is noted that the interstate discussion of the weapons used in Vietnam was characterized by a rapid expansion of the scope, so that it began to also include discussion of the limitation of some types of fragmentation weapons, flechettes, mines.

The efforts of the International Committee of the Red Cross and individual states to discuss arms limitation options are being considered. There is a gradual expansion of the range of restrictions to which specific types of conventional weapons were proposed to be subjected. The reasons for such a ban or restrictions, which were stated during the discussions, are revealed. The deliberations of the intergovernmental panels at the international arms conferences held in Lugano and Lucerne in the 1970s are examined. Special attention is paid to the Lucerne Conference of 1973. The positions of individual states during this Conference are considered. The arguments presented by them in favor of bans, restrictions, or the absence of bans and restrictions on specific types of conventional weapons are studied. The work of the working groups of the Conference is monitored, in particular regarding incendiary ammunition, mines, small-caliber ammunition.

The activities of the Lugano Conference are being investigated. The reasons for the rejection of some of the proposals developed in Lucerne are being investigated. The example of anti-personnel mines demonstrates the transition from the approach of complete prohibition to the approach of regulating the use of certain types of weapons. Drafted proposals are examined for positions on which agreement was reached and positions on which no agreement was reached. The reasons for refusing to discuss the proposals of some states regarding specific types of weapons, which

were ultimately not considered as being able to be included in the Convention, are revealed. It is emphasized that the discussion in Lugano, despite its limitations, led to the development of the format of the future Convention as an umbrella instrument. A conclusion is made about the effectiveness of the reached decision and the possibility

of its extension to new types of weapons that may be subject to international bans or restrictions.

Key words: arms restrictions, specific types of conventional weapons, restrictions on incendiary weapons, restrictions on mines, trap mines and other devices, undetectable debris, blinding laser weapons.